

شماره ۹۵/۷۸۳
تاریخ: ۹۵/۴/۸
پیوست:

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
معاونت امور تولیدات دامی

بسم الله الرحمن الرحيم

دست نگار

رئیس محترم سازمان جهاد کشاورزی استان و جنوب استان کرمان

موضوع: ابلاغ سیاست‌های اجرایی برنامه ریزی تولید در بخش طیور و زنبور عسل

سلام عليکم

احتراماً؛ به پیوست یک نسخه از سیاست‌های اجرایی برنامه ریزی تولید در بخش طیور و زنبور عسل در سال ۱۳۹۵ (در ۱۱ صفحه) جهت استحضار و اجرا با رعایت کامل خصوصیات و مقررات موجود و قانون نظام جامع دامپروری ابلاغ می‌گردد.

رونوشت به:

جناب آقای دکتر خلیج ریس محترم سازمان دامپروری کشور به انتضام پیوست فوق الاشاره جهت استحضار

✓ جناب آقای مهندس کبیری ریس محترم سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور به انتضام پیوست فوق الاشاره

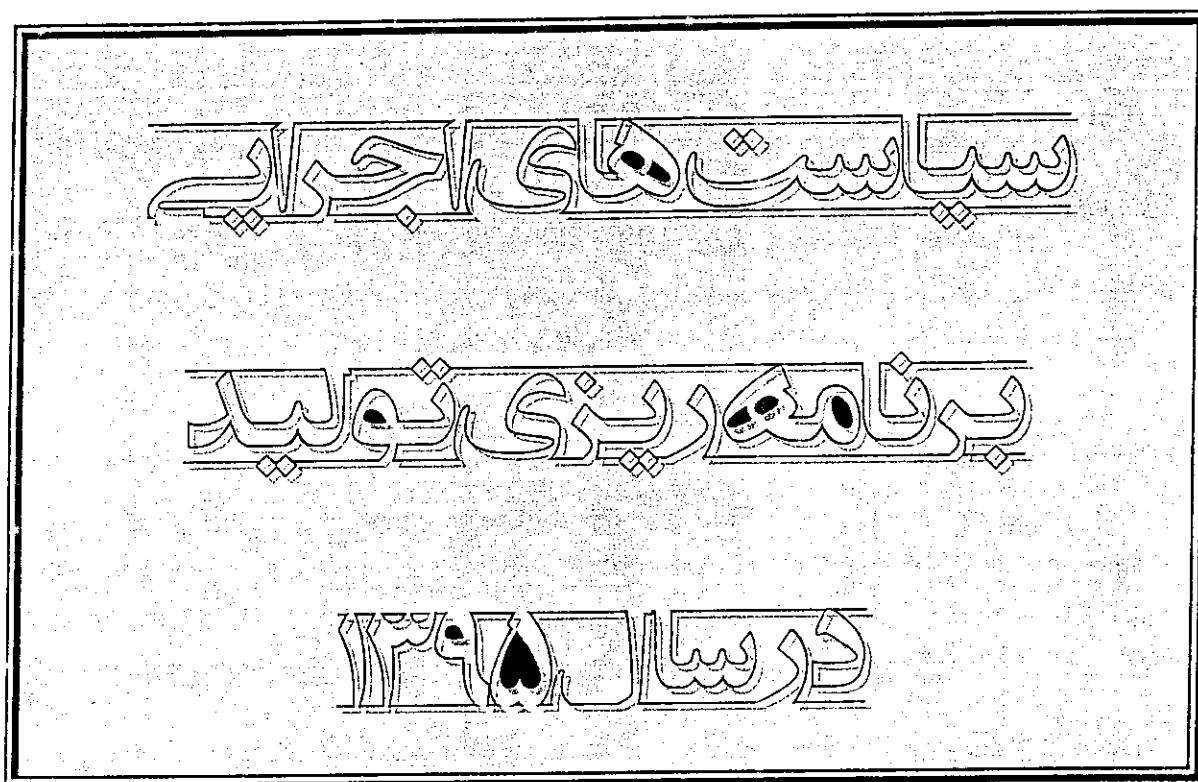
جهت استحضار و دستور اقدام لازم

✓ جناب آقای دکتر صفری ریس محترم سازمان نظام دامپروری کشور به انتضام پیوست فوق الاشاره جهت استحضار

معاونت محترم بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی کلیه استانها به انتضام پیوست فوق الاشاره جهت استحضار

معاونت امور تولیدات دامی

دفتر امور طیور و زنبور عسل

مقدمه :

به استناد بند الف تبصره ۲ ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری و به منظور وحدت رویه در زمینه اجرایی واحدهای مختلف پرورش طیور، سایر ماکیان و زنبور عسل و در راستای واگذاری امور اجرایی به استان‌ها، سیاست‌های اجرایی برنامه‌ریزی تولید در سال ۱۳۹۵ ابلاغ می‌گردد.

تعريف واژه‌ها: کلیه واژه‌های استفاده شده، براساس تعاریف بکار رفته در دستورالعمل اجرایی ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری کشور تنظیم گردیده است و علاوه بر آن واژه‌های زیر جهت تبیین مطالب ذکر شده، تعریف می‌گردند.

- **زنجیره تولید طیور صنعتی:** مجموعه‌ای از فعالیت‌های مرتبط با طیور صنعتی از مرحله تولید تا بازار رسانی شامل حلقه‌های تولید که به صورت تجمعی و یا انفرادی در مکان‌های مختلف فعالیت دارند.

- **حلقه‌های تولید:** عناصری هستند شامل واحد مرغ اجداد، مرغ مادر، واحد گرشتی، کارخانه خوراک طیور، کارخانه جوجه‌کشی و کشتارگاه.

- **مناطق پر تراکم:** به مناطقی از استان‌های کشور که تراکم واحدهای تولیدی طیور در آن‌ها بیش از میانگین کشور است، اطلاق می‌گردد.

- **مناطق مستعد:** به مناطقی که دارای اولویت در بین استان‌ها در فعالیت‌های پرورش طیور و زنبور عسل هستند گفته می‌شود.

- **مناطق فاقد اولویت:** به مناطق غیر از مناطق مستعد گفته می‌شود.

واحدهای اتوماتیک :

۱- واحدهای پرورش مرغ گوشته :

الف: ساختمان و تأسیسات: سالن‌های پرورش می‌باشد کاملاً ایزوله بوده (براساس استانداردهای سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت) دارای سیستم اتوماتیک ذخیره و انتقال دان

باشند و همچنین فاصله سالن‌ها از یکدیگر و با سایر تأسیسات بر اساس آخرین ضوابط و مقررات ابلاغی وزارت جهاد کشاورزی باشد.

ب : تجهیزات : واحدهای پرورشی باید دارای سیستم دانخوری و آبخوری اتوماتیک و سیستم اتوماسیون تهویه بوده و سیستم گرمایشی نیز دارای استاندارد سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت باشد.

۲- مرغ مادر گوشتی :

الف: ساختمان و تأسیسات : سالن‌های پرورش و تولید می‌بایست کاملاً ایزوله بوده (براساس استانداردهای سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت) دارای سیستم اتوماتیک ذخیره و انتقال دان باشند و همچنین فاصله سالن‌ها از یکدیگر و با سایر تأسیسات بر اساس آخرین ضوابط ابلاغی وزارت جهاد کشاورزی باشد.

ب : تجهیزات : واحدهای پرورشی و تولیدی باید دارای سیستم دانخوری و آبخوری اتوماتیک و سیستم ایجاد حداقل تهویه بوده، سیستم گرمایشی دارای استاندارد سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت باشند.

۳- مرغ رنگی : مرغ رنگی به آن دسته از طیور صنعتی دو منظوره (گوشتی و تخم‌گذار)

غیر بومی وارداتی اطلاق می‌گردد.

سیاست‌های سال ۱۳۹۵

الف- سیاست‌های توسعه و حمایتی:

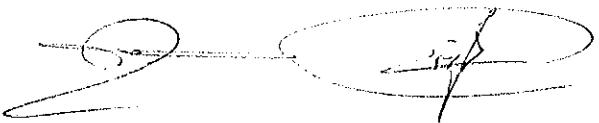
۱- توسعه کمی: باعنایت به تکمیل بودن ظرفیت‌های موجود کشور در مزارع مرغ گوشتی، مرغ مادر گوشتی، مرغ تخمگذار، مرغ مادر تخمگذار، بوقلمون مادر و گوشتی، شترمرغ مولد و توأم و کارخانجات جوجه‌کشی، احداث واحدهای جدید از اولویت‌های وزارت جهاد کشاورزی نبوده و تا اطلاع ثانوی صدور هرگونه مجوز (موافقت اصولی، پروانه تأسیس، پروانه توسعه، پروانه موجود و ...) و تمدید مجوز (موافقت اصولی) برای فعالیت‌های مذکور مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۱: متقاضیانی که در گذشته نسبت به اخذ پروانه تأسیس اقدام نموده‌اند در صورت معتبر بودن تاریخ اعتبار پروانه از بند فوق مستثنی می‌باشند.

تبصره ۲: چنانچه تاریخ اعتبار پروانه تأسیس و یا مجوز توسعه منقضی شده باشد،شرط آن که پیشرفت فیزیکی بیشتر از ۲۰٪ باشد، پروانه مذکور تمدید خواهد شد.

تبصره ۳: در صورت عدم تمدید پروانه بهره‌برداری و گذشت یک ماه از پایان اعتبار آن، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی موظف است نسبت به اخطار کتبی به واحد مذکور اقدام تا جهت تمدید پروانه اقدام لازم صوبت پذیرد. بدیهی است در صورت عدم تمدید و تسلیم سه اخطار کتبی با فواصل سه ماهه، با هماهنگی معاونت بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی استان نسبت به تعليق پروانه توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی اقدام خواهد گردید. جهت رفع تعليق، لازم است مراتب پس از طرح در ستاد هماهنگی صدور مجوزهای استان مربوطه در کارگروه تخصصی طیور در دفتر امور طیور و زنبور عسل مطرح و اقدام گردد.

تبصره ۴: صدور پروانه تأسیس فقط برای آن دسته از متقاضیان که قبل از ابلاغ سیاست‌های اجرایی سال ۱۳۹۳ به شماره ۹۰۰/۹۳/۲۵۸۸ تاریخ ۹۳/۵/۲۶ نسبت به اخذ

استعلامات از مراجع ذیریط اقدام نموده‌اند، بنابراین تشخیص و تأیید ستاد هماهنگی صدور مجوزهای استان و با رعایت کلیه ضوابط و مقررات جاری بلامانع می‌باشد.

۲- تجهیز، نوسازی و بهینه‌سازی واحدهای موجود : به منظور افزایش راندمان و بهره‌وری از سرمایه‌گذاری‌های به عمل آمده، لازم است تجهیز و نوسازی و بهینه سازی واحدهای فرسوده با استفاده از فناوری‌های نوین از اولویت برخوردار گردد.

تبصره ۱: افزایش ظرفیت ناشی از تجهیز و نوسازی واحدهای پرورش نیمچه گوشته به سیستم اتوماتیک از ۱۲ قطعه مرغ در هر مترمربع به ۱۵ قطعه (حداکثر ۳۷ کیلوگرم وزن زنده در هر مترمربع) و برای مرغ مادر گوشته از ۵/۵ قطعه به ۶ قطعه در هر مترمربع با نظر دفتر امور طیور و زنبور عسل بلامانع است.

تبصره ۲: در خصوص نوسازی و تجهیز مزارع مرغ تخم‌گذار و پولت بخشنامه شماره ۹۱/۴۳۷۱ مورخ ۹/۱/۹۱ کماکان لازم الاجرا می‌باشد، این بخشنامه مشمول مزارع مادر و اجداد نمی‌شود. در صورتی که مزارع مرغ مادر و اجداد نیاز به نوسازی یا انتقال مکان داشته باشند ظرفیت پروانه‌ای آن‌ها افزایش نمی‌یابد.

تبصره ۳: اعطای تسهیلات بمنظور بهینه‌سازی تأسیسات و تجهیزات واحدهای موجود در راستای افزایش بهره‌وری و در صورت دارا بودن ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی موجود مجاز است.

تبصره ۴: اعطای تسهیلات تجهیز، نوسازی و بهسازی موضوع این بند فقط به واحدهای احدهایی قبل از سال ۱۳۹۰ تعلق می‌گیرد.

۳- واحدهای غیر مجاز:

بر اساس تبصره ۳ ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری، واحدهایی که بدون اخذ مجوز احداث یا توسعه یافته‌اند، غیر مجاز محسوب شده و ارایه هرگونه خدمات به آنان و همچنین فعالیت

این واحدها ممنوع بوده و می‌بایست براساس قانون مذکور اقدام گردد.

۴ - طول دوره پرورش:

بمنظور افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه تولید و افزایش راندمان تولید و ارتقاء کیفیت گوشت مرغ، کاهش طول دوره پرورش و وزن کشتار مرغ گوشتی از سیاست‌های اصولی دفتر امور طیور و زنبور عسل می‌باشد. در این راستا الزامات زیر مدنظر می‌باشد:

۱- کاهش وزن خرید مرغ منجمد توسط شرکت پشتیبانی امور دام کشور.

۲- کاهش مدت زمان پوشش بیمه‌ای نیمچه‌های گوشتی در هر دوره.

۳- تهییه برنامه‌های آموزشی و ترویجی و اطلاع‌رسانی از طریق رسانه‌های عمومی و تخصصی با محوریت تشکل‌ها و شرکت‌های زنجیره‌ای.

۴- واحدهای پرورش مرغ مادر گوشتی، مجاز به نگهداری گله مادر گوشتی تا سن اقتصادی اعلام شده براساس مصوبه کارگروه برنامه‌ریزی تولید که توسط دفتر امور طیور و زنبور عسل به مراجع مرتبط و ذیصلاح اعلام می‌گردد خواهد بود. نگهداری پس از سن مذکور منوط به اخذ مجوز از دفتر امور طیور و زنبور عسل می‌باشد.

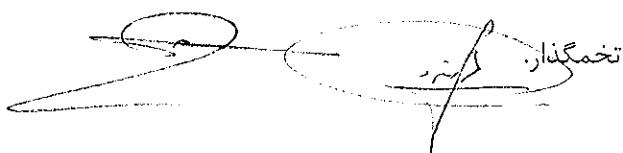
۵ - تغییر کاربری :

۱- تغییر کاربری (تغییر شاخص و تغییر نوع فعالیت و مشابه آن) در مرحله پروانه تأسیس به هر فعالیت دیگر در زمینه طیور و سایر ماکیان مجاز نمی‌باشد.

۲- تغییر کاربری واحدهای دامداری موجود به واحدهای پرورش طیور صنعتی، طیور بومی و سایر ماکیان مجاز نمی‌باشد.

۳- تغییر کاربری واحدهای ذیل فقط برای یکبار و بر اساس ضوابط و مقررات موجود و با رعایت مسایل بهداشتی به منظور استفاده بهینه از ظرفیت‌های ایجاد شده و تعادل در بخش‌های مختلف صنعت طیور و آمايش منطقه‌ای بلامانع می‌باشد:

الف: تغییر کاربری واحدهای مرغ مادر گوشتی به واحد پرورش نیمچه گوشتی و پولت

تغمذار.

ب: تغییر کاربری واحدهای مرغ گوشتی، مرغ تخمگذار و پرورش پولت به یکدیگر پس از اخذ نظر دفتر امور طیور و زنبور عسل.

ج: تغییر کاربری واحدهای مرغ مادر گوشتی، پرورش نیمچه گوشتی و مرغ تخمگذار به واحد پرورش مرغ بومی و سایر ماکیان (به غیر از پرورش بوقلمون).

د: تغییر کاربری واحدهای پرورش مرغ بومی به واحد پرورش سایر ماکیان و بالعکس (به غیر از پرورش بوقلمون).

تبصره ۱: تغییر کاربری واحدهای طیور به واحد پرورش بوقلمون در استان‌های سیستان و بلوچستان، فارس، کرمان، جنوب استان کرمان، هرمزگان، بوشهر، خوزستان، خراسان جنوبی و ایلام حداقل تا ظرفیت ۷,۰۰۰ (هفت هزار) قطعه و با شرایط بند فوق بلامانع است.

۴-۵- تغییر کاربری واحدهای مرغ اجداد گوشتی به سایر فعالیت‌ها با نظر دفتر امور طیور و زنبور عسل امکان پذیر می‌باشد.

۵-۵- تغییر کاربری یک دوره‌ای برای کلیه فعالیت‌های طیور مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۱: اقدام به هرگونه فعالیت در زمینه طیور به غیر از فعالیت ذکر شده در پروانه بهره‌برداری ممنوع است.

تبصره ۲: پرورش یک دوره‌ای مرغ مادر گوشتی برای واحدهای مرغ اجداد (فقط برای یک دوره)، با تأیید دفتر امور طیور و زنبور عسل مجاز می‌باشد.

۶- توسعه صادرات محصولات : با توجه به ظرفیت‌های ایجاد شده در کشور و برنامه‌ریزی صورت گرفته در حلقه‌های مختلف صنعت طیور، تولید گوشت مرغ و تخم مرغ بیش از نیاز کشور می‌باشد. لذا بمنظور استفاده بهینه از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده و افزایش درآمد ملی و رونق اقتصادی زیربخش، توسعه صادرات محصولات طیور و سایر ماکیان از سیاست‌های اصلی این معاونت می‌باشد. در این راستا حذف موانع موجود، تسهیل امور مربوط به صادرات، پیگیری جهت

تشویق صادرکنندگان مدنظر می‌باشد.

۷ - پرورش مرغ رنگی: فعالیت در این زمینه منوط به رعایت دستورالعمل‌های اجرایی است که پس از تدوین و تصویب در کارگروه برنامه‌ریزی و امور مربوط به مرغان رنگی، ابلاغ خواهد شد.

ب : بخش مرغ گوشتی :

۱ - تولید یکپارچه گوشت مرغ: در راستای اصلاح ساختار صنعت طیور در فضای کسب و کار، توسعه سیستم‌های تولید یکپارچه گوشت مرغ (Integration System) از سیاست‌های اساسی معاونت در صنعت طیور می‌باشد. لذا در این خصوص می‌باشد براساس دستورالعمل‌های صادره از طریق دفتر امور طیور و زنبورعسل نسبت به شناسایی، صدور مجوز و حمایت از اینگونه واحدها بصورت ویژه اقدام گردد.

۲ - پرورش مرغ اجداد گوشتی: صدور مجوز برای چنین واحدهایی ضمن الزام به ارائه نمایندگی نژاد مرغ اجداد معتبر و موجود در دنیا و مورد تأیید دفتر امور طیور و زنبورعسل توسط متقاضی و رعایت کامل قانون نظام جامع دامپروری کشوار و مقررات موجود و رعایت سقف حداکثر بیست و دو هزار قطعه خط D در هر سن و حداقل پانزده هزار قطعه خط D منوط به موافقت دفتر امور طیور و زنبورعسل می‌باشد.

۳ - سامانه صنعت طیور: ارایه هرگونه خدمات به واحدهای پرورش طیور منوط به ثبت اطلاعات در سامانه‌های مربوطه و مطابق با ضوابط ابلاغی دفتر امور طیور و زنبورعسل می‌باشد.

۴ - پرورش در قفس: پرورش مرغ گوشتی در قفس از اولویت‌های وزارت جهاد کشاورزی نبوده و توصیه نمی‌گردد. بنابراین تغییر به این سیستم پرورشی در صورت درخواست متقاضی و تأیید ستاد صدور مجوزهای استان مربوطه و با حفظ ظرفیت در پروانه موجود و عدم استفاده از تسهیلات برابر ضوابط و مقررات امکان پذیر می‌باشد.

ج : بخش مرغ تخمگذار :

۱ - کلیه فعالیتهای واحدهای پرورش پولت، مرغ تخمگذار و مادر تخمگذار بر اساس دستورالعمل شماره ۹۰۰/۹۵/۵۴۰ مورخ ۹۵/۰۲/۰۸ خواهد بود. رعایت این دستورالعمل الزامی است.

د : بخش مرغ بومی و سایر ماکیان :

۱ - مرغ بومی : فعالیت و صدور مجوز مرغ بومی(گوشتی و مادر) صرفاً با رعایت قسمت الف این دستورالعمل و بند ۴-۳ (تغییر کاربری) و تبصره ذیل آن امکان پذیر است.

۱-۱ - متقاضیان پرورش مرغ بومی واجد شرایط موظف به اخذ جوچه از مراکز اصلاح نژاد و تکثیری مرغ بومی جهاد کشاورزی می باشند.

۱-۲ - حداقل ظرفیت فعالیت پرورش مرغ بومی(گوشتی - تخمگذار) ۵ هزار قطعه و حداکثر ۲۰ هزار قطعه می باشد.

۱-۳ - حداقل ظرفیت فعالیت پرورش مرغ مادر بومی ۱۰ هزار قطعه و حداکثر ۲۰ هزار قطعه می باشد.

۱-۴ - صدور مجوز کارخانه جوچه کشی مستقل برای مرغ بومی و سایر ماکیان (به غیر از زنجیره های تولید) مجاز نمی باشد.

۲ - بوقلمون گوشتی : فعالیت و صدور مجوز پرورش بوقلمون گوشتی صرفاً با رعایت قسمت الف این دستورالعمل و بند های مرتبط و تبصره های آن امکان پذیر است.

تبصره ۱: صدور مجوز پرورش بوقلمون مادر با توجه به نیاز کشور صرفاً در راستای اصلاح ساختار و فضای کسب و کار (زنجیره های تولید) در صنعت پرورش بوقلمون با تصویب کارگروه تخصصی سایر ماکیان در دفتر امور طیور و زنبور عسل صورت خواهد گرفت و نیز نسبت به شناسایی اشخاص حقیقی و حقوقی پرورش دهنده بوقلمون که توانایی ایجاد زنجیره تولید و

پرورش بوقلمون (از مرحله تولید تا بازار رسانی شامل کلیه حلقه‌های تولید بصورت تجمعی و یا انفرادی در مکان‌های مختلف) را دارا هستند، اقدام خواهد گردید و براساس دستورالعمل‌های صادره از این گونه واحدها حمایت ویژه خواهد شد.

۳- شترمرغ: در راستای اصلاح ساختار و فضای کسب و کار در صنعت پرورش شترمرغ، نسبت به شناسایی اشخاص حقیقی و حقوقی پرورش دهنده شترمرغ که توانایی ایجاد زنجیره تولید و پرورش شترمرغ (از مرحله تولید تا بازار رسانی شامل کلیه حلقه‌های تولید بصورت تجمعی و یا انفرادی در مکان‌های مختلف) را دارا هستند، اقدام خواهد گردید و براساس دستورالعمل‌های صادره از توسعه این گونه واحدها حمایت ویژه خواهد شد.

۳-۱- مجوز پرورش شترمرغ مولد، توأم و مجتمع شترمرغ تا اطلاع ثانوی صادر نمی‌گردد.

۳-۲- صدور پروانه برای پرورش شترمرغ گوشتی بجز جزایر جنوب کشور مجاز و طبق
ظرفیت ابلاغی در برنامه پنجم و ششم توسعه انجام می‌پذیرد. با توجه به شرایط اقلیمی و تراکم واحدهای پرورش طیور و مسایل بهداشتی، صدور مجوز برای استان‌های گیلان، مازندران و گلستان (جز نواحی شمالی و مناطق بیابانی و نیمه خشک آق قلا، کلاله، علی آبادکتول، کردکوی، مساوه تپه و گمیشان) مجاز نمی‌باشد. رعایت دستورالعمل شماره ۹۰۰/۹۳/۶۶۵۳ مورخ ۹۳/۱۲/۳ الزامی است.

۴- گبک : صدور پروانه برای تأسیس و بهره‌برداری از چنین واحدهایی با رعایت کامل قانون نظام جامع دامپروری کشور و مقررات موجود و رعایت سقف حداقل ۲۲۷۰۰ قطعه ۲۰۰۰۰ قطعه گوشتی + ۲۰۰۰ قطعه ماده مولد + ۷۰۰ قطعه نر مولد) در هر مزرعه و حداقل ۵۶۷۰ قطعه (۵۰۰۰ قطعه گوشتی + ۵۰۰ قطعه ماده مولد + ۱۷۰ قطعه نر مولد)، صرفاً در قالب زنجیره تولید مجاز می‌باشد. هرگونه تقاضای خارج از شرایط فوق منوط به تصویب کارگروه تخصصی طیور در دفتر امور طیور و زنبورعسل می‌باشد. رعایت دستورالعمل شماره ۹۰۰/۹۴/۳۲۳۴ مورخ ۹۴/۶/۲۱ الزامی است.

۵- بلدرچین: صدور پروانه برای تأسیس و بهره‌برداری از چنین واحدهایی با رعایت کامل قانون نظام جامع دامپروری کشور و مقررات موجود و رعایت سقف حداکثر ۱۰۹ هزار قطعه (۱۰۰ هزار قطعه گوشتی + ۶۷۰۰ قطعه ماده مولد + ۲۳۰۰ قطعه نر مولد) و به تناسب مولد در هر مزرعه و حداقل ۳۲۷۰۰ قطعه (۳۰ هزار قطعه گوشتی + ۲۰۰۰ قطعه ماده مولد + ۷۰۰ قطعه نر مولد)، صرفاً در قالب زنجیره تولید مجاز می‌باشد. هرگونه تقاضای خارج از شرایط فوق منوط به تصویب کارگروه تخصصی طیور در دفتر امور طیور و زنبور عسل می‌باشد.

۶- پرندگان زینتی: صدور پروانه برای تأسیس و بهره‌برداری از چنین واحدهایی براساس دستورالعمل شماره ۹۰۰/۹۲/۱۴۱۶ مورخ ۹۲/۳/۲۶، مجاز می‌باشد.

تبصره ۱: صدور مجوز پرورش پرندگان زینتی صرفاً در زمین‌های با کاربری اراضی بایر و با رعایت دستورالعمل‌های حفظ کاربری و جلوگیری از تفکیک اراضی کشاورزی امکان پذیر است.

تبصره ۲: صدور مجوز پرورش پرندگان زینتی کوچک جثه (کمتر از ۵۰۰ قطعه) در داخل محدوده شهرها براساس دستورالعمل‌های صادره مجاز خواهد بود.

۶-۱- باغ پرندگان و نمایشگاه پرندگان زینتی: صدور مجوز برای تأسیس و بهره‌برداری از چنین واحدهایی منوط به تأیید دفتر امور طیور و زنبور عسل خواهد بود.

۷- سایر پرندگان: با عنایت به شرایط محیطی و زیرساخت‌های موجود کشور، احداث واحدهای جدید اردک و غاز صنعتی و بومی (گوشتی و مولد) و یا سایر پرندگان (که نام آن‌ها ذر نگردیده است) در حال حاضر از اولویت‌های وزارت جهاد کشاورزی نبوده لذا هرگونه تقاضای در این خصوص منوط به تصویب کارگروه تخصصی سایر ماکیان در دفتر امور طیور و زنبور عسل می‌باشد.

تبصره: پرورش سایر ماکیان صنعتی (بوقلمون، شترمرغ، کبک، بلدرچین و ...) در زمرة فعالیت‌های تحت عنوان مشاغل خانگی قرار نمی‌گیرد و صدور مجوز برای این دسته از فعالیت‌ها مجاز نمی‌باشد.

هـ : بخش زنبور عسل :

- ۱- **زنبورداری** : صدور شناسنامه زنبورداری برای واحدهای پرورش دهنده زنبور عسل با رعایت کامل قانون نظام جامع دامپروری کشور و مقررات موجود و دارا بودن حداقل ۴۰ کندوی مدرن توسط معاونت بهبود تولیدات دامی هر استان، مجاز می باشد .
- ۲- **پرورش ملکه تجارتی** : صدور پروانه برای چنین واحدهایی با رعایت کامل قانون نظام جامع دامپروری کشور و ضوابط و مقررات موجود، مجاز می باشد .
تبصره : سیاست توسعه ای پرورش ملکه زنبور عسل در سطح کشور مناسب با ظرفیت زنبورداری هر استان توسط دفتر امور طیور و زنبور عسل اعلام می گردد.
- ۳- **ایستگاه تلقیح مصنوعی** : صدور پروانه برای تأسیس و بهره برداری از چنین واحدهایی با رعایت کامل قانون نظام جامع دامپروری کشور و مقررات موجود و رعایت سایر شرایط ابلاغی پس از بررسی توسط کمیته فنی زنبور عسل و تصویب کارگروه تخصصی در دفتر امور طیور و زنبور عسل مجاز می باشد .

شرایط خاص :

درخصوص سایر مواردی که در این دستورالعمل ذکر نگردیده و یا هرگونه تقاضای خارج از شرایط فوق بر اساس درخواست معاونت بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی استان و منوط به تصویب در کارگروه تخصصی مربوطه در دفتر امور طیور و زنبور عسل می باشد .

